

Contribuția industriei de petrol și gaze la economia României

(ediția a 2-a, actualizată și extinsă)

Laurian Lungu

Consilium Policy Advisors Group (CPAG)
Decembrie 2022

Această lucrare a fost pregătită cu sprijinul financiar al Federației Patronale a Petrolului și Gazelor (FPPG) și reflectă evaluarea independentă a CPAG. CPAG recunoaște efortul depus de companiile care au răspuns la chestionar.

Cuprins

Idei principale	6
1. Introducere	8
2. Contribuția sectorului de petrol și gaze la bugetul statului	12
3. Impactul economic	18
3.1 Impactul în PIB	18
3.2 Impactul pe piața forței muncii	20
3.3 Impactul sectorului de petrol și gaze asupra investițiilor	21
3.4 Sectorul producției de gaz din România continuă să scadă	22
4. Concluzii	24
Anexa 1. Chestionar sondaj	25

Observație importantă

Termenul „industrie/sector de petrol și gaze” utilizat în contextul acestei lucrări cuprinde companiile incluse în această analiză. Acestea sunt cele prezentate în Tabelul 1.1. Deși aceste companii au împreună o pondere foarte mare din totalul sectorului, există și alte companii care operează în sectorul petrolului și gazelor – în special în midstream, downstream sau printre contractori – care nu au fost incluse în analiză. Ca atare, rezultatele acestei analize subestimează impactul real al sectorului de petrol și gaze din România în economie.

Idei principale

- Contribuția sectorului de petrol și gaze la creșterea PIB-ului României a crescut substanțial din 2020, când performanța sa a fost influențată negativ de cererea scăzută din timpul pandemiei. Pe lângă creșterea provenită din volumele de producție mai mari, o parte semnificativă a acestui câștig este atribuită creșterii prețurilor la petrol și gaze naturale. Sectorul petrol și gaze a reprezentat aproximativ 3,8% din PIB în prima jumătate a anului 2022. În termeni comparativi, în perioada menționată, contribuția sectorului petrol și gaze la PIB reprezintă:
 - 249% din contribuția în PIB a sectorului “Intermedieri financiare și asigurări”,
 - 105% din contribuția în PIB atribuită sectorului “Arte, divertisment și activități recreative”, sau
 - 99% din contribuția sectorului de “Construcții” în PIB sau
 - 54% din contribuția în PIB fie a sectorului de “IT&C” fie a celui de “Tranzacții imobiliare”
- Impactul total al sectorului de petrol și gaze în economie (i.e., incluzând efectele directe, indirecte și induse) este și mai semnificativ. Acesta a crescut de la 3,1% din PIB în 2020 la 4,1% din PIB în 2021 și 7,8% din PIB în prima jumătate a anului 2022.
- Efectele asupra pieței forței muncii sunt, de asemenea, considerabile. La sfârșitul lunii iunie 2022, numărul de locuri de muncă susținute direct de către sectorul de petrol și gaze era de aproape 61.000. Luând în considerare efectele indirecte și induse, acesta devine 145.000, reprezentând aproape 3% din totalul numărului de angajați din România.
- Contribuțiile fiscale totale plătite de către sectorul de petrol și gaze la bugetul consolidat al statului, au fost de 29,8 miliarde lei în 2021 și de 21,5 miliarde lei în prima jumătate a anului 2022, reprezentând 7,8% și respectiv 9,7% din veniturile totale ale statului.
- În urma creșterii atât a cantităților, cât și a prețurilor, redevențele și taxele suplimentare plătite de către sectorul de petrol și gaze au atins un nivel record în prima jumătate a anului 2022. Împreună, ele s-au ridicat la 8,1 miliarde lei, echivalentul a 3,7% din veniturile totale ale guvernului în prima jumătate a anului 2022.
- Sectorul de petrol și gaze a plătit TVA și accize la combustibili în valoare de 17,6 miliarde lei în 2020 și de 20,9 miliarde lei în 2021, echivalentul a 19,2% și respectiv 18,4% din veniturile încasate de stat în TVA și accize.
- Investițiile din sectorul de petrol și gaze au fost afectate negativ de pandemie. În ciuda acestui fapt, sectorul a investit 5,6 miliarde lei în 2020 și 4,4 miliarde lei în 2021, echivalentul a 2,2% și respectiv 1,4% din totalul investițiilor în economie.

Introdúcere

01

A doua ediție a contribuției sectorului de petrol și gaze în economia României actualizează și extinde analiza anterioară prin includerea mai multor companii ale căror activități depind, în mare măsură, dacă nu în totalitate, de sectorul petrolului și gazelor. Rezultatele analizei actuale relevă importanța tot mai mare a sectorului de petrol și gaze în economie. Acest lucru vine într-un moment în care prețurile globale la energie sunt la niveluri ridicate, Europa în special, se confruntă cu prețuri mai mari la gaze naturale și energie electrică, amplificate în mare măsură de conflictul din Ucraina. Deși o parte semnificativă a creșterii recente este contextuală, fiind atribuită creșterii prețurilor la energie, o parte din aceasta se datorează și așa-numitului „efect de bază”, ca urmare a faptului că sectorul se afla pe o pantă de redresare după cererea scăzută înregistrată în pandemie.

Criza energetică recentă a arătat că rolul economic al sectorului petrolului și gazelor rămâne foarte important. Contribuțiile fiscale mai mari decât cele prognozate plătite de companiile de petrol și gaze au permis autorităților să redistribuie aceste venituri și să finanțeze măsuri de protecție împotriva prețurilor ridicate la energie. Prin urmare, contribuțiile fiscale plătite de către sectorul de petrol și gaze au un aport important în menținerea deficitului bugetar pe traiectoria sa de ajustare descendentă.

Având în vedere contextul economic și geopolitic actual, modificările prețurilor la energie par din ce în ce mai probabil

să devină mai degrabă structurale decât temporare. Ca răspuns la invazia Ucrainei de către Rusia, Uniunea Europeană (UE) a prezentat în mai 2022 planul REPowerEU menit să reducă dependența UE de importurile de petrol și gaze rusești¹. Planul se bazează pe propunerile anterioare ale Acordului Green Deal european care vizează, printre altele, înlocuirea combustibililor fosili prin accelerarea investițiilor în energia regenerabilă.

Orice țară din UE își poate determina propriul mix energetic, sub rezerva luării în considerare a obiectivelor UE în materie de tranziție climatică. Acest lucru este important pentru că țările care au încă rezerve de petrol și gaze, precum România, ar putea pune la punct planuri de exploatare a acestora, asigurând astfel disponibilitatea viitoarelor capacități de producție. Mai mult decât atât, conform AIE, cererea de combustibili fosili este de așteptat să crească în acest deceniu. În România, majoritatea companiilor care operează în sectorul de petrol și gaze au deja planuri care vizează îndeplinirea obiectivelor de tranziție climatică. În consecință, acțiunile îndreptate spre reducerea emisiilor de carbon² ar trebui să completeze deciziile de investiții atât în capacități de producție care susțin producția de petrol și gaze, cât și în cele care utilizează tehnologii și combustibili de substituție, în special energie regenerabilă. La reuniunea COP 27, care s-a încheiat la sfârșitul lunii noiembrie 2022, deși a existat o lipsă de consens cu privire la angajamentul de a reduce treptat combustibilii fosili, părțile au

¹ La sfârșitul lunii noiembrie 2022, UE a propus un nou instrument temporar pentru a limita creșterile excesive ale prețului gazelor, constând într-un așa-numit „plafon al prețului de siguranță”.

² Realitatea arată cât de ambițios este obiectivul de a limita încălzirea globală la 1,5 grade Celsius din acordul de la Paris. De fapt, emisiile globale sunt în continuare în creștere, multe țări care au semnat acordul de la Paris, nereușind să-și atingă obiectivele de reducere a emisiilor. Vezi, de exemplu, “Goodbye 1.5 degrees Celsius” – The Economist, 3 noiembrie 2022.

convenit să mențină în viață ținta de 1,5 grade Celsius și, prin urmare, continuarea eforturilor de a reduce emisiile de carbon.

Cerințele de reglementare, inclusiv prețul certificatelor de CO₂ și disponibilitatea finanțării vor defini traiectoria investițiilor viitoare în sectorul petrolului și gazelor. Sursele de finanțare pot include, printre altele, Facilitatea de redresare și reziliență precum și din finanțări proprii ale companiilor, obținute fie prin împrumuturi, fie din câștigurile acumulate.

În România, adoptarea Legii offshore în mai 2022, a reprezentat un pas important pentru demararea investițiilor necesare în vederea extragerii gazelor naturale offshore.

● Scopul analizei

Scopul acestei analize este de a actualiza și extinde rezultatele studiului anterior, care a vizat cuantificarea impactului industriei de petrol și gaze asupra economiei românești – din punctul de vedere al contribuției acesteia în PIB, ocuparea forței de muncă, investițiile și impozitele plătite către bugetul consolidat al guvernului. Deși structura acestui raport a fost păstrată practic aceeași, rezultatele analizei nu sunt direct comparabile cu cele din raportul anterior. Acest lucru se datorează a două motive. În primul rând, grupul de companii chestionate este diferit, a fost mărit prin includerea mai multor contractori. De asemenea, impactul estimat include mai multe companii care operează în downstream, în special stațiile de alimentare. În al doilea rând, multiplicatorii utilizați pentru estimarea impactului economic al sectorului

petrolului și gazelor provin dintr-o versiune mai recentă a tabelelor I/O, corespunzătoare anului 2019, și astfel descriu mai adecvat structura actuală a economiei.

În contextul evoluției recente ale prețurilor la energie, în special în Europa, rezultatele studiului ar putea fi utilizate ca puncte de reper în procesul de elaborare al politicilor ce vizează sectorul autohton de petrol și gaze în următorul deceniu. Acestea ar trebui să se concentreze pe rolul foarte mare pe care contribuțiile fiscale plătite de către companiile de petrol și gaze îl au asupra veniturilor guvernamentale și modul în care tranziția climatică le-ar putea afecta. Analiza ar putea contribui, de asemenea, la sprijinirea eforturilor de identificare a măsurilor potrivite pentru a construi/menține capacitatea de producție internă de energie - gaze naturale, energie electrică și petrol - în ideea de a asigura un echilibru adecvat între cerere și ofertă pe termen mediu și lung.

● Metodologie

Ca și în raportul precedent, datele anuale individuale ale companiilor vizând cifra de afaceri, impozitele și dividendele plătite statului, investițiile și numărul de angajați, pentru perioada 1 ianuarie 2020-30 iunie 2022, au fost obținute printr-un sondaj³. Rezultatele financiare pentru prima jumătate a anului 2022 erau deja disponibile la momentul efectuării sondajului, ceea ce a contribuit la obținerea unei imagini actualizate a impactului economic și bugetar al sectorului. Analizele de impact economic au fost efectuate utilizând multiplicatorii din tabelul I/O 2019. Date

³ Vezi Anexa 1 pentru chestionarul sondajului

suplimentare complementare au fost obținute din surse publice, cum ar fi Banca Națională, Ministerul Finanțelor, Institutul Național de Statistică, rapoarte anuale ale sau financiare ale companiilor.

Eșantionul chestionat este considerat a fi reprezentativ, deoarece cuprinde majoritatea activităților din upstream, midstream, downstream precum și ale

contractorilor în sectorul petrolului și gazelor naturale. Totuși, impactul estimat subestimează în mod clar impactul real pe care sectorul de petrol și gaze îl are asupra economiei românești, având în vedere că unele companii mari care activează în sector nu au făcut parte din sondaj⁴. Companiile chestionate sunt cele prezentate în tabelul 1.1 de mai jos:

Tabelul 1.1 – Companiile analizate din sectorul de petrol și gaze

	Upstream	Midstream	Downstream	Contractori
OMV Petrom SA (includes affiliates)	×		×	
SNGN Romgaz SA ^a	×	×	×	
Transgaz SA		×		
Conpet SA		×		
Depogaz SA		×		
Amromco Energy SRL	×			
Prospectiuni SA				×
Foraj Sonde SA Videle				×
Hunt Oil Company Romania SRL	×			
J. Christof E&P Services SRL				×
Endurance Lift ELSI				×
Bonatti Spa Parma SRL				×
Stratum Energy Romania LLC Wilmington Sc Bucharest	×			
Rohrer Oil & Gas Services SRL				×
Rohrer Servicii Industriale SRL				×
MOL Romania			×	
Filling Station Operators ^b				

a - Date incomplete în chestionarul de răspuns. Datele lipsă au fost estimate sau obținute din surse disponibile public; b - Estimată pentru întregul sector prin extrapolarea dintr-un eșantion chestionat – considerat a fi reprezentativ pentru întregul subsector.

Următoarele secțiuni ale analizei cuantifică impactul sectorului de petrol și gaze asupra: bugetului general consolidat și diferitele sale componente

de venituri, investiții, PIB și asupra forței de muncă. Analiza abordează, de asemenea, pe scurt, productivitatea muncii în sectorul petrolului și gazelor.

⁴ De exemplu, Rompetrol, Lukoil sau, printre contractori, Schlumberger. Doar aceste trei, împreună, ar putea adăuga un impact suplimentar estimat de minim 8% asupra efectelor directe privind ocuparea forței de muncă, cu un impact potențial similar cu efectele directe asupra PIB-ului.

Contribuția sectorului de petrol și gaze la bugetul general consolidat

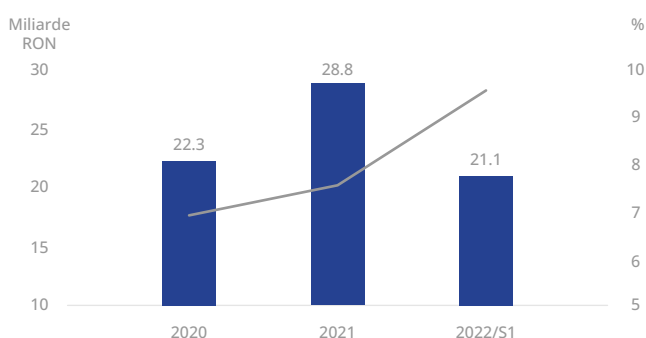
02

Contribuțiile fiscale totale⁵, incluzând dividendele plătite statului, au crescut cu 29% în 2021 față de 2020, până la 29,8 miliarde lei, echivalentul a 7,8% din veniturile totale ale statului (vezi figura de mai jos). Cu toate acestea, în prima jumătate a anului 2022, impactul bugetar al industriei de petrol și gaze a fost

semnificativ mai mare, sprijinit în mare măsură de prețurile ridicate ale petrolului și gazelor. Numai în prima jumătate a anului 2022 sectorul a contribuit la bugetul general consolidat cu 21,5 miliarde lei, aproape aceeași sumă cu care a contribuit în tot anul 2020.

Taxe totale plătite de companiile chestionate din sectorul de petrol și gaze, 2020 - 2022 - 6m

■ Miliarde RON
— Procent din total venituri bugetare, % (RHS)

Sursa: Date chestionar și ministerul de finanțe

Acestea au reprezentat 9,7% din totalul veniturilor guvernamentale în prima jumătate a anului 2022, un procent disproporționat de mare (a se vedea și Tabelul 2.2 de mai jos), întregul sector de petrol și gaze fiind practic un contribuitor la buget de importanță aproape sistemică. Nivelul ridicat al contribuțiilor fiscale plătite în prezent de sectorul de petrol și gaze permite autorităților nu numai să redistribuie o parte din aceste venituri în economie – susținând astfel plafoanele implementate de prețuri la energie – ci și să mențină deficitul bugetar pe traiectoria de ajustare descendentă necesară⁶. Există așteptări ca performanța financiară a sectorului de petrol și gaze să rămână solidă și în a doua jumătate a anului 2022. Având în

vedere încetinirea preconizată a creșterii economice din următoarele trimestre, stabilitatea fluxurilor de venituri provenite din sectorul de petrol și gaze va avea un rol important în mediul economic existent.

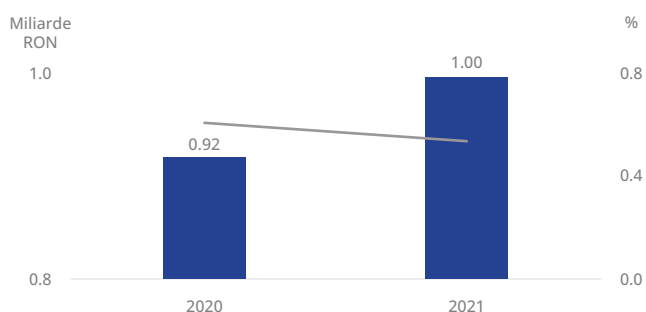
Dividendele plătite statului de companiile intervievate au fost în medie de aproape 1 miliard de lei pe an în 2020 și 2021 (a se vedea figura de mai jos). Ca pondere în veniturile fiscale, aceasta a scăzut ușor de la 0,61% în 2020 la 0,54% în 2021. Datele pentru prima jumătate a anului 2022 sunt incomplete pentru scopul analizei actuale deoarece majoritatea companiilor în care statul deține pachete mari de acțiuni nu au furnizat încă date privind dividendele pentru 2022.

⁵ Impozitele totale includ impozitul pe profit, toate impozitele și contribuțiile angajaților/angajatorului, impozitele și taxele specifice sectorului, TVA, accize precum și alte impozite locale. Vezi Anexa 1.

⁶ România se află în prezent în procedura de deficit excesiv a UE și trebuie să-și reducă deficitul la sub 3% din PIB până în 2024 de la 6,7% din PIB în 2021.

Dividende plătite către stat de către companiile chestionate din sectorul de petrol și gaze

■ Miliarde RON
— Dividende plătite ca și procent din veniturile fiscale

Sursa: Date chestionar si ministerul de finanțe

Tabelul 2.1 de mai jos sumarizează datele consolidate privind contribuțiile financiare.

Tabelul 2.1 – Total contribuții fiscale plătite de companiile chestionate la bugetul general consolidat, inclusiv dividende. Toate sumele sunt in miliarde RON.

		2020	2021	2022 - 6m
Total contribuții fiscale, inclusiv dividende, plătite către stat, din care:		23,2	29,8	21,5
	Impozit pe profit	0,6	0,9	1,3
	Contribuții asigurări sociale	0,6	0,9	1,3
	TVA & accize	17,6	20,9	10,0
	Redevențe (petrol & gaz natural)	0,9	1,7	1,9
	Supraimpozitare venituri suplimentare (petrol, gaze naturale, energie electrică)	0,8	2,4	6,2
	Dividende plătite către stat ca acționar	0,9	1,0	0,4

Sursa: Date chestionar. Dividendele plătite statului în 2022_6m nu sunt direct comparabile cu anii anteriori, deoarece datele sunt incomplete. Date privind accizele sunt estimate din datele guvernamentale⁷. Erorile sunt datorate rotunjirilor.

⁷ Datele consolidate privind accizele sondajului au dat o valoare mai mică în comparație cu datele reale privind accizele plătite de sectorul petrolului și gazelor din cauza omiterii mai multor contributory mari de accize din anchetă. Ca atare, datele privind accizele plătite de sectorul petrolului și gazelor care au fost utilizate în această analiză au fost estimate din surse guvernamentale. Strategia bugetară fiscală pentru perioada 2022-2024 publicată de Ministerul Finanțelor oferă un grafic cu datele lunare privind accizele plătite de sectorul energetic în perioada 2020 – ianuarie-oct 2021. Aceste date au fost ulterior ajustate prin eliminarea accizelor la cărbune și energie electrică, prin înmulțirea valorii accizei corespunzătoare cu cantitățile anuale obținute din datele Institutului Național de Statistică.

Toate componentele din tabelul anterior urmează o tendință ascendentă. În special, redevențele și supraimpozitarea veniturilor suplimentare, îndeosebi cele aferente gazelor naturale, au crescut considerabil în termeni nominali – parțial

determinate de prețurile ridicate ale gazelor naturale în Europa. Există însă și un așa-numit efect de bază – anul 2020 a fost influențat de restricțiile impuse din cauza pandemiei.

Tabelul 2.2 de mai jos prezintă contribuțiile fiscale plătite de către sectorul de petrol și gaze exprimate ca pondere din veniturile bugetare corespunzătoare. Contribuțiile fiscale totale plătite de sector au crescut abrupt în prima jumătate a anului 2022, acestea ajungând la echivalentul a 9,5% din veniturile totale ale guvernului – așa cum s-a menționat anterior.

Tabelul 2.2 Contribuțiile fiscale plătite de companiile chestionate, procent din veniturile bugetare corespunzătoare, %

	2020	2021	2022 - 6m
Contribuții fiscale totale plătite ca procent din total venituri bugetare, %	7,2	7,8	9,7
Impozit pe profit, % din veniturile bugetare reprezentând impozitul pe profit	3,6	4,2	11,9
Contribuții de asigurări sociale, % din încasările totale ale statului din contribuțiile de asigurări	1,7	1,6	1,5
TVA & accize, % din veniturile guvernamentale cumulative ale TVA și accize	19,2	18,4	16,1

Sursa: Date chestionar

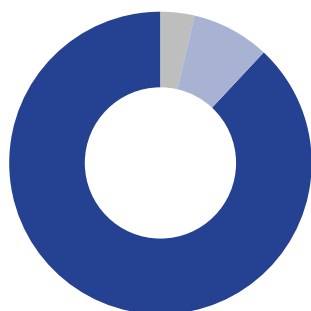
Sumele reprezentând impozitul pe profit plătite de către sectorul de petrol și gaze au crescut într-un ritm accelerat, de la 0,6 miliarde lei în 2020 la 0,9 miliarde lei în 2021 și 1,3 miliarde lei în prima jumătate a anului 2022. Pentru întregul an 2022 așteptările sunt ca suma să fie semnificativ mai mare. Prețurile mai mari ale energiei au efecte redistributive puternice în sectoarele

economice, având un impact semnificativ asupra performanțelor financiare ale companiilor. Parțial, și ca urmare a acestui fapt, ponderea impozitului pe profit, plătită de sectorul petrolului și gazelor, în veniturile din impozitul pe profit guvernamental, a crescut la 11,9% în prima jumătate a anului 2022, de peste trei ori mai mare față de 2021.

Contribuțiile din impozitul pe profit, asigurări sociale și TVA & accize

Contribuțiile din TVA și accize plătite de către sectorul de petrol și gaze au ajuns la 19,2% și 18,4% în 2020, respectiv 2021, din totalul sumelor reprezentând taxa pe valoarea adăugată (TVA) și accize colectate de guvern. În termeni nominali, valoarea TVA și a accizelor plătite de sectorul petrol și gaze a crescut de la 17,6 miliarde lei în 2020 la 20,9 miliarde lei în 2021, în linie cu tendința generală observată la nivelul veniturilor

guvernamentale din TVA și accize. În timp ce accizele plătite de sector au crescut mai repede decât nivelul general al accizelor plătite la buget, TVA-ul a avansat puțin mai lent. La nivel economic, veniturile din TVA au crescut cu 30%, parțial ca efect al schimbării comportamentului consumatorilor declanșate de pandemie. În consecință, ponderea TVA și accize plătite de sectorul petrolului și gazelor în totalul veniturilor guvernamentale din TVA și accize a scăzut marginal în 2021. Datele pentru prima jumătate a anului 2022 sunt mai puțin relevante, ca și criteriu de comparație în acest caz, datorită componentei de sezonabilitate a accizelor.

Contribuțiile fiscale ale companiilor chestionate din sectorul de petrol și gaze către buget în 2021

- Impozit pe profit - RON 0.9 miliarde, 4.2% din totalul veniturilor bugetare
- Contribuții asigurări sociale - RON 2.0 miliarde, 1.6% din totalul veniturilor bugetare
- TVA & accize - RON 20.9 miliarde, 18.4% din totalul veniturilor bugetare

Sursa: Date chestionar și ministerul de finanțe

Capacitatea companiilor de petrol și gaze de a colecta atât TVA, cât și accize și apoi de a le transfera la bugetul de stat rămâne un aspect relevant, având în vedere că decalajul de conformare a TVA a României a fost de aproximativ 35% în 2019, rămânând cea mai mare din UE.

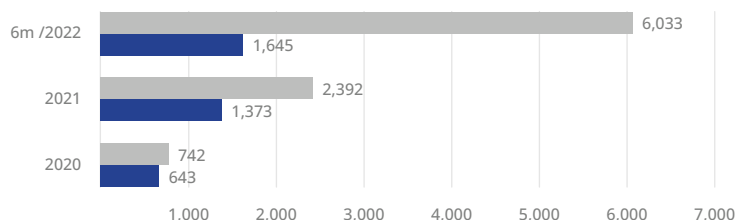
Contribuțiile la asigurările sociale (CAS) plătite la buget s-au ridicat la 1,9 miliarde lei atât în 2020, cât și în 2021, reprezentând 1,7% și respectiv 1,5% din

totalul SSC strâns la nivelul bugetului. În pofida nivelului relativ mai ridicat al salariilor brute din sectorul petrolului și gazelor, procentul SSC este mai mic în comparație cu cel al impozitului pe profit sau al TVA și accizelor. Acest lucru se explică prin ponderea relativ scăzută a forței de muncă din sectorul petrolului și gazelor în totalul ocupării forței de muncă (a se vedea secțiunea Ocuparea forței de muncă).

Taxele specifice sectorului, cum ar fi **contribuția și tarifele către autoritățile de reglementare, supraimpozitarea veniturilor**

Redevențe și suprataxe venituri suplimentare, gaze naturale, milioane RON

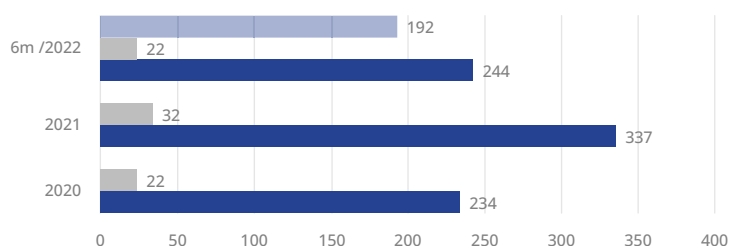
■ Suprataxe venituri suplimentare gaze naturale
■ Redevențe producție/transport/inmagazinare gaze naturale

Sursa: Date chestionar și ministerul de finanțe

Redevențe și suprataxe venituri suplimentare - țiței și electricitate, milioane RON

■ Suprataxe venituri energie electrică
■ Suprataxe venituri suplimentare țiței
■ Redevențe producție/ transport țiței

Sursa: Date chestionar și ministerul de finanțe

Redevențele și supraimpozitarea veniturilor suplimentare plătite de sector au atins un nivel record în prima jumătate a anului 2022. Acestea s-au ridicat împreună la 8,1 miliarde lei, echivalentul a 3,7% din veniturile totale ale guvernului în prima jumătate a anului 2022. Numai supra-impozitul pe veniturile suplimentare din vânzările de gaze a fost de peste 6,2 miliarde lei în prima jumătate a anului 2022, echivalentul a 2,7% din veniturile totale ale guvernului. Acestea reprezintă sume considerabile, având o pondere

substanțială din transferurile către restul economiei, permițând astfel autorităților să susțină efectele de redistribuire pe care le implică plafonarea prețurilor la energie. Gazele naturale continuă să suporte cea mai mare parte din această povară fiscală, susținută de prețurile ridicate ale gazelor naturale. Cu toate acestea, erodarea producției interne de gaze naturale s-a accelerat în ultimii trei ani, parțial din cauza investițiilor mai scăzute, deoarece nivelul general de impozitare, în special cel aferent producției de gaze, rămâne ridicat.

**Impactul
economic**

03

3.1 Impactul în PIB

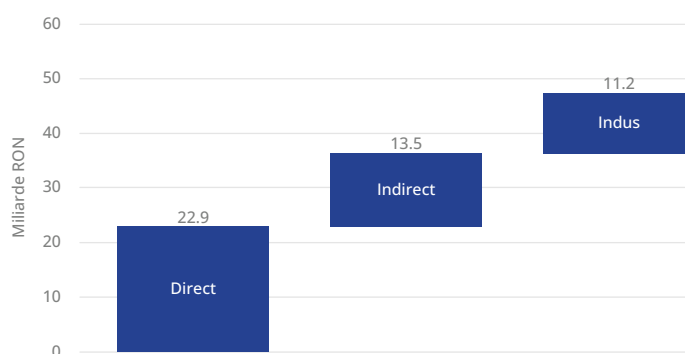
Impactul economic al industriei de petrol și gaze naturale cuprinde atât impactul operațional – datorat achizițiilor de inputuri intermediare, plăți de compensare a muncii, dividende și o serie de alte taxe specifice sectorului – cât și impactul investiției de capital. Acest lucru necesită estimarea a trei tipuri de efecte care, cumulate, produc impactul total al sectorului petrol și gaze în economie. Cele trei tipuri de efecte sunt legate de:

- **Impactul direct**, măsurat ca valoare adăugată în industria petrolului și gazelor.

- **Impactul indirect** care este măsurat ca valoare adăugată ce apare pe întregul lanț de aprovizionare al industriei de petrol și gaze.

- **Impactul indus** care este măsurat ca valoare adăugată rezultată din cheltuielile gospodăriilor cu forța de muncă și veniturile companiilor obținute fie direct, fie indirect din cheltuielile industriei de petrol și gaze.

Cifrele estimate aferente primului semestru al anului 2022 sunt prezentate în graficul de mai jos:

Sursa: Calcule autor

Companiile din sectorul de petrol și gaze chestionate.

Efectul total al VAB în economie, 2022 - S1

Impactul direct a crescut vertiginos în prima jumătate a anului 2022 la o valoare estimată de 22,9 miliarde lei, echivalentul a 3,8% din PIB-ul României⁸. În ultimii doi ani, sectorul petrolului și gazelor și-a revenit treptat după minimele atinse în timpul pandemiei. Acest lucru s-a reflectat în cifrele de impact economic, estimările privind efectele directe ale sectorului avansând de la aproximativ 1,6% din VAB-ul total al economiei în 2020 la 2,2% 2021 și 4,2% în prima jumătate a anului 2022.

Cuantificarea efectelor indirecte și induse ale sectorului de petrol și gaze în economie produce un impact mult mai semnificativ. De exemplu, în prima jumătate a anului 2022, efectele indirecte s-au ridicat la 2,5% din VAB, în timp ce efectele induse au fost de 2,1% din VAB-ul economiei (a se vedea tabelul 3.1 de mai jos). În total, efectele cumulative directe, indirecte și induse ale sectorului petrolului și gazelor în economie au fost echivalentul a 8,7% din VAB-ul economiei în prima jumătate a anului 2022 (sau 7,8% din PIB).

⁸ Aceasta este echivalentul cu 4,2% din valoarea totală brută adăugată (VAB). Diferența dintre PIB și VAB este dată de impozitele nete, care reprezintă o sumă considerabilă. În 2021 impozitele nete reprezentau aproape 10% din PIB.

Tabel 3.1 – VAB a sectorului de petrol și gaze, % din VAB total economie

	2020	2021	2022 - 6m
Direct	1,6	2,2	4,2
Indirect	1,0	1,3	2,5
Indus	0,8	1,1	2,1
Total (% din VAB)	3,4	4,5	8,7
Total (% din PIB)	3,1	4,1	7,8

Sursa: Date chestionar și calcule autor

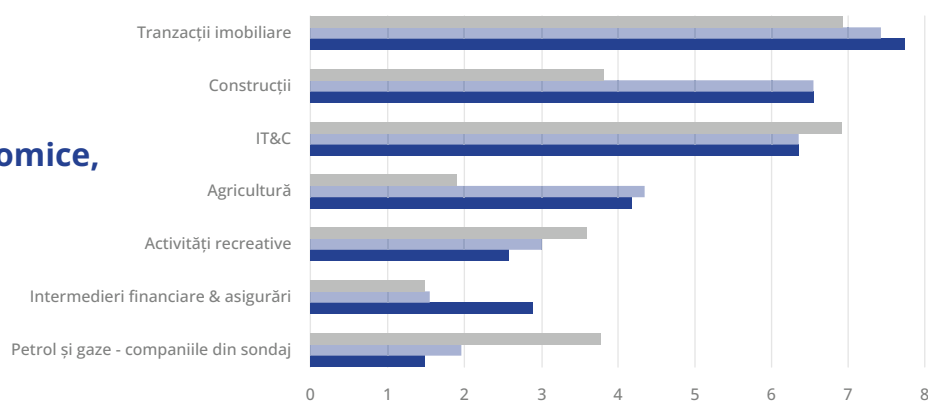
În termeni relativi, în comparație cu alte sectoare ale economiei, sectorul petrolului și gazelor a depășit un număr de sectoare ale economiei, având un impact considerabil în PIB (a se vedea figura de mai jos). De exemplu, contribuția sa la PIB în prima jumătate a anului 2022 reprezintă:

- 249% din contribuția în PIB a sectorului „Intermedieri financiare și asigurări”,

- 198% din contribuția în PIB a sectorului „Agricultură”, sau
- 105% din contribuția în PIB atribuită sectorului „Arte, divertisment și activități recreative”, sau
- 99% din contribuția sectorului de „Construcții” în PIB sau
- 54% din contribuția în PIB fie a sectorului de „IT&C” fie a celui de „Tranzacții imobiliare”

Selecție sectoare economice, valoare adăugată, % din PIB

■ 2022 - S1
■ 2021
■ 2020

Sursa: Calcule autor și INSSE

Ca atare, importanța sectorului petrolului și gazelor în economie a crescut treptat în ultimii doi ani. În ceea ce privește VAB a sectorului, acesta este acum de 2,5 ori mai mare decât cea produsă de către sectorul „Intermedieri financiare și asigurări”, având o

contribuție aproape similară la nivelul întregii economii VAB cu cea a sectoarelor „Arte, divertisment și activități recreative” sau „Construcții”. Totodată el reprezintă mai mult de jumătate din contribuția sectoarelor „IT&C” sau „Tranzacții imobiliare” în PIB.

3.2 Impactul pe piața forței muncii

La sfârșitul lunii iunie 2022, sectorul de petrol și gaze avea aproape 61.000 de angajați (Tabelul 3.2 de mai jos). Pandemia a afectat ocuparea forței de muncă din sector, care a pierdut

aproximativ 4,5% din aceasta. Redresarea sectorului în 2022 a condus la o creștere marginală a ocupării forței de muncă.

Tabelul 3.2 Impactul pe piața forței muncii a companiilor chestionate (număr persoane) și ca procent din total număr angajați în economie

	2020	2021	2022 - S2
Direct	63.019	60.260	60.892
Indirect	51.045	48.810	49.323
Indus	35.921	34.348	34.709
Efect total în forța de muncă, număr de angajați	149.985	143.418	144.923
Efect total în forța de muncă, procent din număr total de angajați	3,1	2,9	2,9

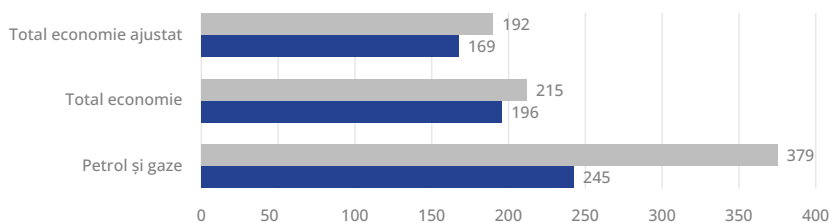
Sursa: Date chestionar și INSSE

Luând în considerare efectele indirecte și induse, impactul asupra ocupării forței de muncă este mai mare. Numărul estimat de locuri de muncă din economia susținută de activitățile din sectorul de petrol și gaze a fost aproape de 145.000 în prima jumătate a anului 2022, sau echivalentul a 3% din totalul numărului de angajați din România.

La aproximativ 379 mii lei/angajat, productivitatea angajaților din sectorul petrol și gaze a fost de 1,7 ori mai mare decât productivitatea medie a muncii pe economie în 2021 (vezi cifra VAB/angajat mai jos). Acesta din urmă a fost calculată în două moduri, în funcție de ipotezele făcute asupra numărului total de salariați din economie.

VAB/angajat, mii RON

■ 2021
■ 2020

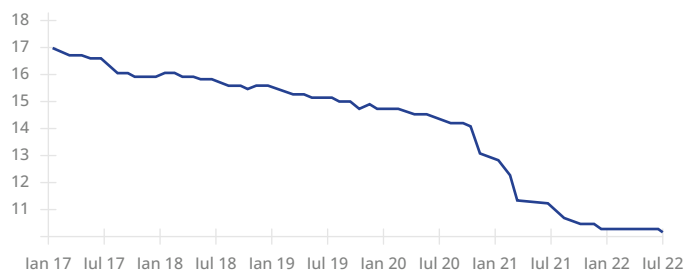

Sursa: Date chestionar și INSSE

⁹ După cum s-a menționat anterior, această cifră subestimează impactul real al ocupării forței de muncă în sectorul petrolului și gazelor

¹⁰ Productivitatea muncii din industria de petrol și gaze a fost semnificativ mai mare în prima ediție a acestei analize. Motivul pentru care aceasta este acum mai mică se datorează includerii operatorilor din stațiile de alimentare. Aceștia au crescut numărul total de angajați din sector, în timp ce salariile lor nu dețin de obicei aceleași prime salariale observate în cele mai specializate activități desfășurate în sectorul petrolului și gazelor.

Număr de angajați în sectorul extracției de petrol și gaze, mii persoane

Sursa: INSSE

Potrivit statisticilor oficiale, numărul total de angajați era aproape de 5 milioane la sfârșitul anului 2021. Productivitatea muncii calculată folosind această cifră corespunde datelor „Total economie” din cifra de productivitate de mai sus. „Total economie ajustat” ia în considerare numărul de angajați activi și contractele cu normă întreagă - care este cu puțin peste 10% mai mare¹¹. Un număr mai mare de angajați scade productivitatea muncii pentru aceeași valoare a PIB-ului.

O mică parte din creșterea productivității muncii în sectorul de petrol și gaze de la

241.000 lei/angajat în 2020 la 379.000 lei/angajat în 2021 poate fi atribuită scăderii numărului de angajați. Efectul pandemiei este observat în mod vizibil în sectorul extracției de petrol și gaze. Între ianuarie 2020 și ianuarie 2021, forța de muncă din sector s-a redus cu 11%, scăzând la 13.000 de angajați. Acest declin a continuat pe tot parcursul anului 2021 și pare să se fi stabilizat în prima jumătate a anului 2022. Chiar și așa, între 2017 și 2022 sectorul de extracție a petrolului și gazelor și-a pierdut mai mult de o treime din forța de muncă.

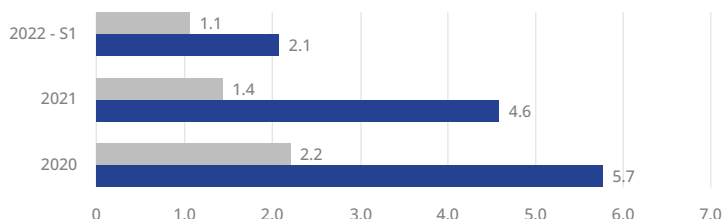
3.3 Impactul sectorului de petrol și gaze asupra investițiilor

Datele investițiilor de la companiile de petrol și gaze interviuate au relevat o decelerare a acestora în ultimii doi ani. Acest lucru era de așteptat, deoarece deciziile de investiții în sector sunt legate de prețul petrolului. Prețurile medii ale petrolului au fost scăzute în 2020, an în

care cererea globală de petrol s-a prăbușit din cauza restricțiilor impuse în perioada pandemiei. În consecință, investițiile efectuate în anul 2021 – decizii luate însă în cursul anului 2020 – au fost mai mici.

Investiții sector țitei și gaze

■ Procent din investiții totale în economie
■ Miliarde RON

Sursa: Date chestionar și ministerul de finanțe

¹¹ Există un număr semnificativ de angajați suplimentari – cei mai mulți dintre ei lucrând în diferitele departamente ale sectorului public, adică apărare, servicii secrete, care nu sunt incluși în statisticile oficiale. Luând în considerare toate acestea, productivitatea medie a muncii în economie ar scădea și mai mult.

Având în vedere nivelul actual al prețurilor petrolului, investițiile autohtone din sector ar putea să crească anul viitor. Într-o anumită măsură, acest lucru va depinde și de cadrul de reglementare. Dar sfera lor de aplicare este, de asemenea, importantă. Există investiții care susțin tranziția verde și țintele asociate acestora, pe care multe companii care operează în sectorul

petrolului și gazelor și le-au asumat deja. Acestea vor ajuta atât la decarbonizarea propriilor operațiuni cât și a celor aferente lanțurilor lor valorice. Alte tipuri de investiții ar putea viza capacități de producție care se adresează combustibililor fosili, în special gazele naturale, deoarece acestea sunt considerate a fi un combustibil de tranziție.

3.4 Sectorul producției de gaze naturale din România continuă să scadă

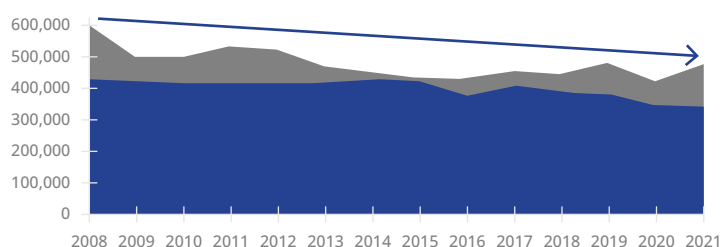
Producția internă de gaze naturale a continuat să scadă, accelerându-și declinul. Din 2008 până în 2022, consumul de gaze naturale a scăzut cu o rată anuală de 1,7% (vezi figura de mai jos). Aceasta este o consecință a mai multor factori, printre care creșterea eficienței energetice, schimbarea

structurii economiei și nivelul ridicat de impozitare. Redevențele pe producția de gaze naturale și supraimpozitarea veniturilor suplimentare din vânzările de gaze naturale cresc, de fapt, costul marginal de producție a gazelor naturale, cu impact negativ asupra producției pe termen lung.

România - Consumul de gaze naturale - Producția internă și importuri, TJ

■ Importuri ■ Producție

Sursa: Eurostat

România - Gaze naturale, rata de dependență

Sursa: Eurostat

Rata de dependență a importurilor de gaze naturale, calculată ca raport dintre importuri și consumul intern, a crescut din 2015, de la 1,8% la aproape 30% în 2021. Cu toate acestea, această situație este probabil să se schimbe în viitorul apropiat, deoarece producția de gaze offshore din Marea Neagră este de

așteptat să crească în următorii ani¹². Adoptarea Legii offshore în mai 2022 a fost un pas important pentru demararea investițiilor necesare în vederea extragerii gazelor naturale din rezervoarele dovedite, cum ar fi cele din perimetrul Neptun Deep, de exemplu.

¹² În 2022, Black Sea Oil and Gas SA, o companie energetică cu sediul în România, a început deja să extragă gaze naturale din concesiunile sale din Marea Neagră.

Concluzii

04

Rezultatele acestei analize arată că importanța sectorului petrolului și gazelor pentru economie a crescut treptat în ultimii doi ani, pe măsură ce economia și-a revenit de la minimele înregistrate în timpul pandemiei. Contribuția sa la PIB a atins 7,8% în prima jumătate a anului 2022 și este acum de peste 2,5 ori mai mare decât cea a sectorului „Intermedieri financiare și asigurări”, având o contribuție de valoare adăugată aproape similară la întreaga economie cu cea a „sectoarelor „Artă, divertisment și activități recreative” sau „Construcții”.

Industria de petrol și gaze rămâne un contribuitor semnificativ la bugetul consolidat. Contribuțiile fiscale totale plătite de sector au crescut vertiginos în prima jumătate a anului 2022, reprezentând echivalentul a 9,7% din

veniturile totale ale guvernului. Numai din supraimpozitarea veniturilor suplimentare din vânzările de gaze naturale statul a încasat peste 6,2 miliarde lei în prima jumătate a anului 2022, echivalentul a 2,7% din veniturile totale ale bugetului general consolidat. Aceste sume considerabile au ușurat mult sarcina autorităților de a implementa plafoanele prețurilor la energie precum și alte măsuri de protecție împotriva prețurilor ridicate la energie.

După cum a arătat actuala criză energetică, necesitatea unor investiții suplimentare în sectorul petrolului și gazelor rămâne primordială. Realizate împreună cu obiectivele de reducere a emisiilor cu efect de seră, acestea vor crește capacitățile interne de producție, întărind securitatea energetică națională.

CUVÂNT DE ÎNCHEIERE

Probabil concluzia cheie a studiului este că rolul sectorului de petrol și gaze din România a crescut exponențial de la începutul acestui deceniu. Abordarea științifică, folosită de Ec. Dr. Laurian Lungu pentru a scoate în evidență dimensiunea economică directă a acestui sector în contextul economiei românești, nu necesită elaborări suplimentare și subliniază cât de crucială devine această industrie.

Impactul total al industriei noastre asupra economiei (adică, inclusiv efectele directe, indirecte și induse) este mai mult decât semnificativ, crescând de la 3,1% din PIB în 2020 la 4,1% din PIB în 2021 și **aproximativ 8% din PIB doar în 2022**. Cifra de mai sus subestimează impactul real al sectorului în economie, având în vedere că unele dintre companii nu au făcut parte din sondaj. Pe lângă creșterea datorată redresării economice după pandemie și efectul investițiilor susținute în ultimii 10-15 ani, o parte semnificativă a acestui câștig este atribuită creșterii prețurilor petrolului și gazelor naturale în întreaga lume. Totuși, impactul pozitiv asupra economiei sectorului petrol și gaze din România a facilitat noi instrumente construite de stat pentru a atenua numeroasele simptome ale unui deceniu complicat din multiple perspective.

Necesitatea acestui sector în vremuri dificile a fost dovedită cu recurență istorică încă de la începuturi. Criza energetică a fost percepută ca o amenințare mai serioasă decât orice altceva de către un număr semnificativ de europeni, timp în care, românii, aveau deja scheme de compensare care erau finanțate prin impozitarea acestui sector. Amenințările la adresa securității aprovizionării și blocajele în mixuri energetice slabe sunt, din fericire, preocupări marginale pentru România în acest moment, datorită producției locale de petrol, dar cel mai important, de gaze naturale.

Gazul natural este probabil cea mai importantă sursă de energie în prezent, jucând un rol semnificativ în menținerea securității aprovizionării pentru majoritatea țărilor din întreaga lume. Popularitatea gazelor naturale ca sursă de combustibil se datorează caracteristicilor sale de ardere curată, accesibilității și versatilității. Astfel, securitatea aprovizionării cu gaze naturale este esențială pentru asigurarea fiabilității și disponibilității economiei europene. O aprovizionare sigură cu gaze naturale oferă predictibilitate, coerență și poate satisface cerințele publice și industriale ale utilizatorilor săi fără întreruperi. Acest lucru poate fi realizat printr-o combinație de factori, cum ar fi o infrastructură robustă și flexibilă, surse de aprovizionare fiabile și multe alte aspecte care fac parte din dialogul nostru constant cu autoritățile.

Sperăm să vedem că producția românească va crește în următorii ani, mai ales prin proiecte offshore și onshore, care vor consolida rolul acestei țări în noua arhitectură de securitate energetică a regiunii din care face parte. Prin această industrie, România are potențialul și responsabilitatea de a avea un impact mai mare în remodelarea securității est-europene în toate dimensiunile sale și îmbunătățirea nivelului de trai al românilor. Acest lucru se realizează în principal prin impozite de la contributorii majori ai acestei industrii, care reprezintă o sursă vitală de venituri pentru România, oferind resursele necesare pentru finanțarea serviciilor publice, promovarea creșterii economice, reducerea inegalității veniturilor, plata datoriilor guvernamentale și promovarea stabilității sociale.

Acest studiu reconfirmă faptul că industria gazelor naturale rămâne un sector strategic pentru România. Vă asigurăm că ne înțelegem bine rolul și rămânem conștienți de așteptările ce ne vizează, pe care vrem să le onorăm și în viitor, aparând interesele românilor, de astăzi și din viitor. Implicarea noastră nu se limitează la contribuția economică pe care o aducem an de an, ci dorim să fim în continuare un coechipier solid și real, un furnizor de securitate energetică și echilibru, atât în contextul turbulențelor geopolitice pe care le traversăm, cât și în contextul tranziției către decarbonare. De peste 150 de ani, fără încetare, rămânem un stâlp al stabilității și al parteneriatului în țara noastră.

În încheiere, ne asumăm un mesaj clar: suntem aici pentru a construi viitorul împreună cu toți cei cred în România.

Semnată de
Consiliul Director al FPPG

Anexa 1

Chestionar sondaj

	2020	2021	2022-6m
Nume Companie			
Cod Identificare Fiscală (CUI)			
Cod CAEN activitate principală			
- toate sumele în RON			
Cifra de afaceri			
Investiții			
Impozite, taxe și contribuții la bugetele de stat, locale sau ale diferitelor autorități			
Profitul înainte de dobânzi, impozite, deprecieri și amortizare (EBITDA)			
Impozitul pe profit (CIT)			
Taxe și contribuții salariale angajat și angajator (SSC)			
TVA			
Accize			
Taxe vamale			
Taxe locale			
Redevențe producție/transport țiței			
Redevențe producție/transport/înmagazinare gaze naturale			
Supraimpozitare venituri suplimentare țiței			
Supraimpozitare venituri suplimentare gaze naturale			
Supraimpozitare venituri energie electrică			
Contribuții și tarife către autoritățile de reglementare (ex. ANRE, ANRM, ACROPO, etc.)			
Alte impozite, taxe și contribuții (impozit monopol și alte taxe)			
Număr mediu de angajați			

